

Mama n-a putut să plângă – are canalele lacrimare blocate... Soția a plecat cu toți copiii. Pus în situația terapeutică de a inversa rolul cu persoana care i-a adus piatra pe inimă, are o prestație pătimașă, plină de succes. Mircea-Rusu a fost răspunzător de cultura timpului liber al angajaților. Mare sportiv... a fost al 314-lea tenisman din lume. Angajat ca să dea lecții de tenis, strălucirea lui pălește treptat, deși s-a comportat „cool”. Într-o dimineață postul lui a fost desființat pentru că angajații au renunțat la timpul liber...

Fără excepție, actorii și-au interpretat excelent personajele. Cu grele clipe de tăcere,

cu multe reacții amuzante. Nu s-a simțit nici o clipă că au stat într-un cerc de scaune în mijlocul sălii. Este meritul lor și al lui Alexandru Berceanu, care a punctat frământarea plină de anxietate și spaimă a celui care, poate, la un moment dat simte că nu mai are nimic de făcut. Spaima de a nu te mai putea întoarce, de a nu îți se mai permite să fii ceea ce ești de fapt.

Teatrul Act – Top Dogs de Urs Widmer. Regia: Alexandru Berceanu. Cu: Șerban Ionescu, Mircea Rusu, Constantin Drăgănescu, Ionel Mihăilescu, Ilinca Goia, Victor Rebengiuc, Liana Navrot, Alexandru Reban. Data lecturii: 25 martie 2002.

Evadarea tăcută

Actul lecturii a parcurs, într-o nouă reprezentație la Teatrul Act, textul scriitorului Thomas Hürlimann, *Ambasadorul*. Este un text complex, cu o structură aproape militărească, cu psihologia unui roman realist interbelic. Scrisă la începutul anilor '90, piesa prezintă realitatea din 1945, după cel de-al treilea Reich. Ambasadorul *Heinrich Zwygart* revine în țară, convins că va fi primit ca un erou într-un moment istoric dificil pentru Elveția, când se pune problema cenzurii presei, a închiderii emigranților în lagăre, a trădării. Cu toate acestea, Elveția, pământul neutru care este de folos tuturor, devine un teritoriu al nimănu. Condamnat că a dus o politică slabă și a făcut un negoț cu aur de care toată lumea s-a spălat pe mâini, ambasadorul este nevoit să se protejeze. Primit acasă de sora lui, *Regine*, și de tată, colonelul *Zwygart*, *Heinrich* își pregătește timp de două ore (cât durează piesa) apărarea. Elveția devine o fortăreață, domiciliul forțat îl apropie pe erou de „procesul” lui Kafka; prezumția de nevinovăție este pusă sub semnul întrebării la un moment dat chiar și de colonel. În rolul acestuia, Mircea Albulescu este un soldat ieșit parcă la pensie în clipa în care fiul se întoarce acasă. Medicul militar îi aprobă participarea la baluri ale păcii, dar încrederea lui este amenințată. Începe o pledoarie utopică a războiului curat în câmpul unei politici murdare, a dezvăluirilor senzaționale (cum sunt, de pildă, trezoreriile îngroșate). Ambasadorul știe de la bun început că este prea târziu pentru a se apăra, dar convingerea că a fost un adversar al regimului îl face să creadă că a riscat totul – pe el însuși. Marcel

lureș transpune demnitatea unui învingător în arma inutilă a celui acuzat. Este partizan cu răul pentru a face binele. Întoarce pe dos politica oficială, transformând-o în contrariul ei.

Resemnarea vine din altă parte însă. De la *Regine*, care a rămas tot timpul în locul unde mesajele erau livrate ca niște colete poștale. Casa în care se întoarce blamat ambasadorul nu a protejat-o, ci, dimpotrivă, a expus-o celor mai puternice riscuri politice. Cu toate acestea, *Regine* își așteaptă fratele ca dintr-o mare victorie, se pregătește să înalțe steagurile deasupra casei, îl îndeamnă pe colonel să participe la mândria familiei cu un mic discurs, are timp să observe acte filiale între colonel și ambasador etc. Valeria Seciu are puterea de a sugera cu multă finețe trăsăturile de caracter ale acestui personaj complexat de nedreptatea care i se întâmplă. Legătura fraternală are un substrat plin de sensibilitate, apar multe tăceri, iar când gloria unuia se stinge treptat celălalt trebuie să înceapă să trăiască, trebuie să nu îmbătrânească fără a iubi ceva în lume.

Sunt convinsă că Theodora Hergelegiu și actorii piesei au avut mult de lucru asupra unui text de asemenea dimensiuni și cu asemenea încărcătură istorică. Dar au reușit să transforme spațiul acestor oameni într-un „casoleum” cu ziduri groase, ziduri în spatele cărora sunt numai avertismente, ziduri ce simbolizează o graniță care uneori se poate închide din cauza unei singure neînțelegeri. Care poate să transforme o înaltă personalitate într-un om lipsit de

demnitate și, în cele din urmă, uitat. O altă șansă de a ieși din tot acest anonim nu-mi vine în minte decât „evadarea tăcută” de care vorbea în jurnalul său o distinsă doamnă...

Teatrul Act – Ambasadorul de Thomas Hürlimann. Regia: Theodora Herghelegiu. Cu: Marcel Iureș, Mircea Albulescu, Valeria Seciu, Constantin Drăgănescu, Gabriel Coveșeanu, Tudor Smoleanu. Data lecturii: 26 martie 2002.

Sonata lui Kroetz

Franz Xaver Kroetz este un autor aproape necunoscut la noi, dar cu mare influență în dramaturgia anilor '70 din Germania. Regizoarea Anca Maria Colțeanu și traducătorul – de această dată – Victor Scoradeț au adus pentru prima oară textele lui Kroetz pe scena Teatrului Act în spectacolul-lectură *La noroc*. Ana Maria Moldovan și Coca Bloos interpretează pe rând emoțiile, amărăciunea și dorințele a două femei care doresc să ia viața de la capăt. Prima este o tânără țesătoare, cu un copil, necăsătorită. Povestea ei se derulează într-o călătorie cu trenul, într-o zi de duminică. O zi în care se instalează în lumea lor libertatea, zi în care copilul își poate vedea tatăl. O zi în care amintirea tatălui devine laitmotivul supraviețuirii acestei femei. Tatăl este isteț, o să le cumpere o casă frumoasă și poate vor locui cu toții chiar, dacă el are momentan angajamente de familist în altă parte. El este persoana care trebuie să plece, de care întreabă toată lumea, cu responsabilități de tătic și nimic mai mult. Femeia știe că nu poate răbufni niciodată, pentru faptul că trebuie să își păstreze serviciul. Dar respectul pentru ceilalți o ajută să parcurgă această umilință și cu un pic de demnitate, pe care rar o mai întâlnești în zilele noastre. Ana Maria Moldovan este potrivită în rolul femeii simple, care își cunoaște foarte bine clasa socială din care provine, motiv pentru care nu se lasă totuși călcată în picioare. Răzbate printr-o forță uimitoare, printr-un limbaj aproape proverbial, printr-o înțelepciune populară. Are transparență și inocență chiar dacă rostirea textului aduce mai mult cu un stadiu preliminar lecturii la masă.

Coca Bloos este *doamna Ruhsam*, care la cei 70 de ani ai săi hotărăște că a sosit

vremea să se mute într-un azil de bătrâni. Despărțirea de casă, de agoniseală, nu mai este un sim-plu concediu, ci un exercițiu al minții și sufletului înspre tot ceea ce odată i-a aparținut, înspre ceea ce-i este scump, ce are valoare sentimentală, și cu care a avut de-a face o viață-ntreagă. O interpretare pe măsura talentului acestei actrițe atât de convingătoare, mai mult decât o simplă lectură, un joc ale cărui simple argumente sunt renunțarea, amintirea și timpul. Personajul ei trebuie să plece, să se acomodeze, să se obișnuiască și apoi să facă orice pentru a nesocoti trecerea timpului. Chiar dacă într-un azil sunt atât de mulți bătrâni la un loc... Ultima noapte petrecută acasă se prelungește la nesfârșit, ca un ritual, la fel cum se prelungea duminica țesătoarei.

Spectacolul și dramaturgia lui Kroetz nu presupun cazuri nerezolvate, întâmplări uimitoare sau întrebări fără răspuns. Este mai degrabă o lungă sonată a unor oameni simpli, puternici, care nu pot lua nimic cu ei când pleacă, călțiți în inocența lor aparentă, al căror destin se poate întâlni oricând cu al nostru. Și mă întreb cât de ușor sau cât de greu este să știi că nu poți să iei de partea ta decât memoria lucrurilor. În mica discuție pe tema spectacolului care s-a înfiripat mai târziu, Coca Bloos, într-un fel, mi-a răspuns: „Trebuie să pui punct și să treci în partea cealaltă; după aceea, dacă mai poți, mai alergi...”

Teatrul Act – La noroc după Franz Xaver Kroetz. Regia: Anca Maria Colțeanu. Cu: Coca Bloos și Ana Maria Moldovan. Data premierei: 27 mai 2002.